

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. XXXIX. Collusio facta inter duos sub prætextu litis simulatæ ad hoc,
vt pensio super aliquo beneficio imponatur, etiam interueniente Summi
Pontificis homologatione, nulla est tanquam ex falsa ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

Tract. de Pension. Eccles. Cap. XXXVIII. 101

rit volumus, ff. de constit. pecun. Alexand. conf. 172. num. 4. lib. 2.

Quamvis consultius sit, ut debitor pensionis in casu absentiae Titularis à loco destinatae solutionis, faciat actuale depositum, per quod absque vlla difficultate liberatur: ut determinavit Rota in *Abulens. pensionis* 26. Nouembris 1606. coram Sacro, apud Marches. fol. 609 num. 8. & probatur per text. in l. acceptam, cum ibi notatis per DD. C. de usur. & in l. obfignatione, C. de solut. & fuscè comprobatur D. Senator Leonardus in suo tract. de usur. quest. 84. n. 21.

10 Sed notandum est, quod licet ut mox dictum est, non sit necessarium hoc casu actuale depositum; hoc verum est si agatur de mora incurrendae; sed si ageretur de mora iam incurfa, non solum est necessaria protestatio de impedimento, quae aliàs non requiretur: ex l. cum quidam § si pupillo, ff. de usur. Aretin. conf. 161 num. 2. Gozadin. conf. 66 num. 8. sed etiam stante quod mora iam incurfa fuerit, ut Titularis ab ea liberetur, debet facere actuale depositum; Bart. in d. item illa, de constit. pecun. num. 10. Alex. consil. 92 lib. 1. & ad hunc modum intelligendam esse doctrinam Bartoli in d. l. si reus paratus 37 ff. de procurator. docet Barbof. ad l. si debitor 21 ff. de iudic. num. 46. & 47.

11 In secundo casu, videlicet quando causa commissa fuit cum clausula sine retardatione solutionis pensionis, vel cum clausula, parito indicato, quamvis Pensionarius non reperiretur in loco destinatae solutionis, nec vllus pro eo procurator cum sufficienti mandato, non sufficit potestatio, sed requiritur actuale depositum, et quod debet fieri in pecunia numerata, nec sufficit quod Titularis dicat se velle fructus beneficii solvere, vel consignare; quando agitur de pensione debita ex causa resignationis, quia si Pensionarius credidisset sibi loco pecuniae fructus solui; minimè resignasset; ut dicit Rota apud Posth. in tract. de manutent. decis. 163. num. 6. & 7.

12 Et ratio praemissorum est, quia clausula illa, sine retardatione solutionis pensionis, suspendit iurisdictionem Iudicis Delegati; ita ut non possit ad vltiora procedere in cognitione negotij principalis, donec solutio pensionis integra facta fuerit; Gomez. in compend. vtriusque signat. num. 84. versit. confirmatur ista opinio, Rota decis. 428 num. 8. part. 1. recent. Barbof. de clausula cap. 162. num. 5. & 16. Rota in *Cauens. pensionis* coram Coccino, apud Marches. de commiss. tom. 1. num. 36 fol. 641. sub die 30. Iunii 1609. quia illa clausula suspendit & limitat iurisdictionem, Rota decis. 329 num. 1. part. 1. diuers. quae iurisdictionem non competit Delegato, donec fructus sint soluti: Burat. decis. 124. n. 12.

Neque obstat si dicatur, creditorem teneri in solutum accipere bona sui debitoris, quando ipse alio modo solvere non potest, & per consequens debitor pensionis audiendus est, dum alia ratione quam per fructuum oblationem satisfacere non potest, Bald. in l. 3. sub num. 9. versit. quod si creditor, C. de execut. rei iudic. & ibi Salicet. num. 4.

Quia hoc posset procedere quoad effectum euitandae carcerationis; Dec. in l. 2. §. mutui dati in 3. lectura, num. 24 ff. si certum petat. secus ad verificationem illius clausulae, non retardata solutione pensionis, pro cuius iustificatione necesse est docere de integra & effectuali solutione omnium terminorum decurforum: Atque ita decisum fuit in *Mediolanensi pensionis* 7. Nouembris anni 1612. coram Vbaldo. et hoc casu regulariter non sufficit depositum factum per Titularem, ut dicatur satisfecisse huic clausulae: Quia deponere, non est solvere; Bart. in l. item liberatur, §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluitur, Tiraquell. de retract. consanguinit. §. 9. gloss. num. 3.

15 Si tamen Pensionarius esset absens, & non dimississet procuratorem in loco destinatae solutionis, tunc sufficeret depositum: l. acceptam, C. de usur. cum ibi notatis, & d. l. obfignatione, C. de solut. Non enim tenetur Titularis perquirere Pensionarium extra locum in quo fieri debet solutio, Gigas d. quest. 77 num. 18. Bartol. in dicta l. item illa, num. 9. ff. de constit. pecun. In istis enim rescriptis conditionalibus adimplementum fieri debet in forma specifica, & propterea non solum requiritur protestatio impedimenti, sed etiam depositum; et sicut dicitur de clausula, restit. expensis, quae veram exigit solutionem, nec sufficit oblatio: Gratian. discept. 786. n. 16.

16 Si sicut dum agitur de interesse conuentionali, non sufficit oblatio verbalis, sed requiritur depositum, ut illud non eurrat: Cartar. decis. 69. num. 22. & sequentibus. Idem & multo fortius dicendum est, quando causa commissa fuit cum clausula: parito indicato: tunc enim non sufficit sola oblatio, quamvis debitum esset illiquidum, sed debet interuenire actualis solutio, ut tollatur suspensio iurisdictionis. Marefcot. lib. 1. resolut. cap. 87. num. 4. eius autem loco, fit actuale depositum, creditore recusante, aut non comparente, ut mox dictum fuit. et Concludendum ergo est in hoc secundo casu absente Pensionario à loco solutionis, requiri actuale depositum, alioqui non satisfieri dictae clausulae sine retardatione solutionis pensionis, ut vltra citatos, concludit Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 235.

17 clausula, restit. expensis, quae veram exigit solutionem, nec sufficit oblatio: Gratian. discept. 786. n. 16. et sicut dum agitur de interesse conuentionali, non sufficit oblatio verbalis, sed requiritur depositum, ut illud non eurrat: Cartar. decis. 69. num. 22. & sequentibus. Idem & multo fortius dicendum est, quando causa commissa fuit cum clausula: parito indicato: tunc enim non sufficit sola oblatio, quamvis debitum esset illiquidum, sed debet interuenire actualis solutio, ut tollatur suspensio iurisdictionis. Marefcot. lib. 1. resolut. cap. 87. num. 4. eius autem loco, fit actuale depositum, creditore recusante, aut non comparente, ut mox dictum fuit. et Concludendum ergo est in hoc secundo casu absente Pensionario à loco solutionis, requiri actuale depositum, alioqui non satisfieri dictae clausulae sine retardatione solutionis pensionis, ut vltra citatos, concludit Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 235.

C A P V T XXXIX.

ARGVMENTVM.

COLLUSIO facta inter duos sub praetextu litis simulatae, ad hoc ut pensio super aliquo beneficio imponatur, etiam à Summo Pontifice confirmata, nulla est, tanquam ex falsa causa facta: & vltra nullitatem, sic colludentes beneficio & pensione priuandi sunt. Explicatur verus sensus cap. audiuimus 3. De collus. detegenda. Collusio quid sit? quomodo probetur? & ex quibus coniecturis arguatur.

S V M M A R I V M.

1 Collusio quomodo fiat in beneficiis, & pensionibus, & quis sit illius effectus? Sanleger. de Pensionib.

2 Collusio est delictum.

3 Collusio quid sit?

4 Collusionis poena est priuatio beneficii & pensionis, num. 7.

13

5 Transactio

- 5 *Transactio sine Superioris auctoritate facta super pensione, est nulla, quamvis in ea non intervenierit collusio.*
- 6 *Explicatur verus sensus cap. 3. de collus. detegend.*
- 8 *Si lis vera sit, & non simulata, Ordinarius potest auctoritatem interponere impositioni pensionis.*
- 9 *Pensionem pro bono pacis ex causa vera liti impositam sine ulla collusione, ad successores in beneficio transire quidam existimant.*
Sed contrarium verius est, num 10.
- 11 *Consultius tamen est ut adhibeatur auctoritas Sedis Apostolica.*
- 12 *Pensio conventa ab eo, qui nullum ius habet in beneficio, nulla est.*
- 13 *Qui malitiosè renunciavit beneficio ut aliud habeat, utroque carere debet, si fraus fuerit facta in præiudicium Expectantis.*
- 14 *Idem dicendum est, si renunciatio facta fuit in fraudem illius, qui beneficium vacaturum optare deberet.*
- 15 *Collusio non presumitur, sed tamen ad illius probationem sufficiunt coniectura.*
- 16 *Collusio non presumitur, nisi probetur.*
- 17 *Collusio probatur presumptionibus & coniecturis.*
- 18 *Collusio presumitur ex eo quod reus non curavit se defendere, nec iura sua producere.*
- 19 *Sententia contra heredem collusorè lata, non præiudicat substitutis.*
- 20 *Collusio presumitur ex eo quod condemnatus non appellavit à sententia condemnatoria, vel appellationem proseguere non curavit.*
- 21 *Aliæ collusionis coniecturae referuntur.*
- 22 *In causis civilibus licita est concordia, sed non collusio, in præiudicium Tertij.*
- 23 *Rejicitur sententia affirmantem collusionem unica presumptione, seu coniectura probari.*
- 24 *Ex sola amicitia non oritur sufficiens coniectura collusionis.*

1 **Q**uidam Clerici cupientes super beneficiis per alterum ipsorum possessis pensionem imponere, simulatam litem introduxerunt, sub diversis, imaginariis tamen pretextibus, & super huiusmodi lite transactionem inierunt, per quam unus promisit pensionem ex fructibus sui beneficii alteri solvere, & omnes beneficii fructus pro se & successoribus in dicto beneficio obligavit, & consentit reservari regressum Pensionario in defectum solutionis eiusdem pensionis: Certum est hoc casu litem hanc confictam & simulatam non prodesse huic promissioni, & constitutioni pensionis: & quod plus est, beneficium sic transigentis uti vacans impetrari posse; cum satis indignum sit, si fraus & dolus in præiudicium collatorum, & successorum in beneficio, ipsis fraudatoribus non noceret, & in illorum iacturam non redundaret: Ita

2 deciditur in cap. *audiuimus* 3. de collus. detegen. † Ratio est, quia collusio est delictum, Menoch. de *presumpt.* lib. 5. *presumpt.* 26. num. 1. & *consil.* 175.

3 num. 18. † est autem collusio, fraudulenta & latens inter Titularem & Pensionarium conventio: ut notatur per Abbatem in Rubrica dicti tit. de collus.

4 *detegen.* † colludentes autem super beneficiis, quando per collusionem volunt transferre in alios beneficia, vel pensiones modo illicito, priuari debent huiusmodi beneficiis.

Notandum autem est pro vero intellectu dicti capitis *Audiuimus*: † quod si transactio facta fuisset sine auctoritate Superioris, nulla esset, quamvis collusio non adfuisset: per text. in cap. *nisi*

essent, de præbend. minisque afficeret successores in beneficio, cap. *veniens, de transact.* † Ergo casus illius Decretalis videtur figurandus in duobus, qui propter litem collusoriam extorserunt ab Episcopo confirmationem illius transactionis & impositionis pensionis, aut alio modo interuenit inter eos collusio: quia tunc non solum pensionis impositio nulla est, tanquam facta ex falsa & simulata causa; quo casu non valet, quamvis confirmata fuisset à Summo Pontifice: Verall. *decis.* 298. num. 2 & 3. part. 2. Garl. de *benefic.* part. 1. cap. 5. num. 280. † Sed 7 colludentes priuandi sunt tam pensione, quam beneficio: Clar. in *praxi crim.* in § *fin. quest.* 73. num. 7. versio. item *Clericus colludens*: & in hoc proprie censetur consistere vim & efficaciam dicti cap. *audiuimus, de collus. detegen.* ut scilicet ultra nullitatem actus, quæ resultat ex aliis constitutionibus, incurratur poena priuationis beneficii vigore illius Decretalis: † secus si esset vera lis, & habeat titulum coloratum, quia tunc Ordinarius posset auctoritatem interponere constitutioni pensionis, cap. *nisi essent, de præbend.*

Sed dubium est, utrum hoc casu pensio pro bono pacis auctoritate Episcopi constituta, transeat ad onus successoris in beneficio: in qua Affirmatiuam tenet Gomef. ad *Regul. de Annali, quest.* 2. *Gig. de pens. quest.* 85 num. 1. & 2. Redoan. de *simonia, part.* 1. cap. 4. num. 14. & cap. 21. num. 36. Gamb. de *potest. Leg.* tit. 6. n. 385. & *segg.* † Alij dicunt non 10 transire ad successores in beneficio huiusmodi pensionem, auctoritate Ordinarij pro bono pacis constitutam; Staphil de *litteris Gratiæ, tit. Exceptio sola plus operatur, num.* 15. fol. 193. *Parif. de confidem. quest.* 28 num. 120. cum aliis quos citat & sequitur Barbof. ad dictum cap. *nisi essent* 21. de *præbend.* quia prior opinio est directè contra textum in d. cap. *nisi essent*, siquidem si in casu illius textus Papa non vult tollerare ut pensio imposita ex causa pacis & concordie transeat ad successores, ne circæ reditus beneficiorum sectio facta videatur, sequitur nullo modo voluisse Pontificem ut pensio auctoritate Ordinarij imposita obliget successores in beneficio: ut dicit Garl. dicta *part. 1. cap. 5. num.* 334. & nos superius diximus. † Quidquid sit, ad euitandum omne dubium, 11 consultius est recurrere ad approbationem & homologationem Summi Pontificis, vel Legationis.

Sed non solum irrita erit pensio per collusionem 12 sub conficta liti specie reservata, sed etiam, si ab eo, quamvis interueniente Superioris auctoritate, conventa, qui nullum in beneficio ius habuerit: & licet Summi Pontificis auctoritas in eius creatione interuenierit, ab illius executione appellatur in Gallia tanquam ab Abusu, ut DD. Galli testantur super d. cap. 3. de collus. detegend.

Quibus non est absimile quod dicitur de eo, qui 13 renunciavit beneficio malitiosè, ut aliud habeat in præiudicium Expectantis; qui utroque carere debet: per text. in cap. 2. de *renunciat.* in 6. & ibi *Geminian. num.* 7. Ancharan. d. cap. *audiuimus, in fine*, ubi idem dicit habere locum in permutatione: Et dicit *Parif. de resignat. lib.* 12. *quest.* 1. num. 15. † quod is qui 14 renunciavit suo beneficio propter infirmitatem grauem, ne præbenda deueniret ad eum qui habet ius optandi, præsumitur id fecisse in fraudem.

Sed quares quomodo probetur collusio: Respondet 15 deo collusionem non præsumi cum sit delictum, Menoch. *conf.* 175. n. 17. sed tamen cum sit difficilis probationis, probari presumptionibus & coniecturis: text. est in l. *quia autem, § non simpliciter, ibi si tamen nulla suspicio collusionis religionem Prætor infiruxerit*.

Tract. de Pensionib. Eccles. Cap. XL. 103

struxerit : ff. si quis omiffa cauf. testam. quem ad hunc effectum esse notabilem dicit Bald. in l. 1. in fine, ff. si quis omiffa causa testam. & post eum Gigas de pens. quest. 42. num. 4. & Mantica. decis. 246. num. 4. Verall. decis. 143. num. 4. part. 1. Menoch. consil. 913. num. 37. 16 Mascard. de probat. conclus. 322. num. 1. † vbi tamen dicit, & bene, quodd collusio non præsūmitur nisi 17 probetur : Menoch. lib. 5. præsūpt. 26. num. 4. † Rationem reddens, quia cū sit delictum latens, ideo est difficilis probationis, & per consequens ad eius probationem sufficiunt coniecturæ ; post Abb. in 18 cap. de his, num. 8. de accusat. † Et inter ceteras collusionis coniecturas, hæc est, quod citatus non curauit causam defendere, nec iura sua producere; Mantica. dicta decis. 246. num. 4. Mascard. dicta conclus. 322. num. 8. † quo casu etiam sententia lata contra heredem grauatum, non præiudicat substitutis; Molin. de primogen. lib. 4. cap. 8. num. 8. & cap. 9. num. 9. plures aliegar Intrig. de substit. centur. 3. q. 73. num. 127. & seq. Fular. de substit. quest. 612. num. 15. 20 † Item si condemnatus non appellauit, nec appellationem instam prosecqui curauit : Fular. d. q. 622. num. 7. & 15. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 8. num. 10. & in similibus casibus, de quibus Menoch. d. præsūpt. 26. lib. 5. Mascard. dicta conclus. 322. 11 In summa, collusionis coniecturæ resultant ex eo, quodd reus conuentus probationes ministrare negligit, interrogatoria contra testes non dat, appellationem non interponit, aut interpo-

nitam non prosequitur; liti facillè renunciat; ex quibus collusionem argui testatur Monach. decis. Florent. 17. num. 11. & 12. per text. in l. quia autem, ff. si quis omiff. cauf. testam. & Bald. in l. fin. C. eod. tit. plures alias coniecturas collusionis refert Natt. consil. 537. à num. 31. † vbi facit differentiam inter causas 22 Ciuiles, & Criminales, dicens Partes inuicem concordare posse in Ciuilibus : sed decipitur, quia aliud est concordare, aliud colludere in præiudicium Tertij, vel in fraudem legis; hoc enim secundo casu collusio continet delictum, maximè in beneficialibus, & nominatim in pensionis constitutione sub prætextu litis; vt in d. c. 3. de collus. deteg. Hoc etiam notandum est, quod licet Monach. 23 dicta decis. 17. Florent. num. 15. dixerit, vnicam sufficere coniecturam ad inferendam collusionem; hoc tamen non ita facillè admittendum, quia cū collusio sit delictum, & ex ea incurratur poena priuationis beneficiorum & pensionum, necessariò debet probari ex pluralitate coniecturarum, cū hoc casu agatur de probanda simulatione, & dolo, ad cuius probationem requiruntur coniecturæ efficares : Burat. decis. 365. num. 4. & debent esse coniecturæ legis, & non hominis; Crauer. consil. 145. num. 2. versio quod tamen : † adeo vt sola amicitia 24 non sufficiat ad præsūmendam collusionem; Paris. de confident. quest. 75. num. 7. post Salycet. in l. 2. C. de collus. deteg. Natt. d. consil. 537. num. 31. Mascard. dicta conclus. 322. num. 6.

C A P V T X L.

A R G V M E N T V M.

SI pensio reſeruata fuerit in Ducatis auri de Camera, in qua moneta, & ſub qua forma ſolutio fieri debeat. Solutionem faciendam eſſe iuxta locum in quo pensio fuit conſtituta, & ſic iuxta morem Curia Romanæ. Quod ſi pensio fuerit reſeruata in certa ſpecie monetæ, in illa ſpecie ſolui debet, ita vt contraria obſeruantia ſoluenti non præiudicet: Et quid agendum ſit quando ſpecies monetæ expreſſa in reſeruatione penſionis, non reperitur. Quando dicatur mutata bonitas intrinſeca, vel extrinſeca monetarum? Quid ſi reſeruatio facta fuerit in moneta imaginaria, aut in ea quæ tempore ſolutionis non reperitur. Reſeruatio ſcutorum auri in auro, quid operetur. Demonſtratio quando vim taxationis obtineat in monetis. Quando præſumatur, æſtimationem factam fuiſſe gratiâ taxationis, vel demonſtrationis; & quando gratiâ demonſtrationis: quis valor ſit attendendus? Floreni, vel Ducati de Camera appellatione, quid in Gallia contineatur.

S V M M A R I V M.

- 1 Quando pensio fuit reſeruata in Ducatis de Camera, loco Ducati vnius, ſufficit ſoluere vnum aureum cum vno ſulio.
- 2 Valor Ducati attendendus eſt, prout æſtimatur & obſeruatur Romæ.
- 3 Conſuetudo attendenda eſt illius loci, ex quo actus ſumit ſuam originem.
- 4 Papa præſumitur ignorare conſuetudinem locorum, in quibus beneficia ſita ſunt.
- 5 Obſeruantia ſolutionis penſionis non eſt attendenda, quando verba reſeruationis ſunt clara in contrarium.
- 6 Si reſeruatio penſionis fieret in Ducatis, nec adicerentur illa verba, de Camera; ſolutio fieri deberet iuxta valorem Ducati in loco beneficii. Quod tamen in dubium reuocatur, num. 7.

- 8 Valor aureorum inſpicitur ſecundum locum contractus, licet ſolutio ad alium locum eſſet deſtinata.
- 9 In dubio, quando agitur de interpretatione contractus, locus in quo celebratus fuit, inſpici debet.
- 10 Papa videtur poſſe decipi, ſi valor monetæ non attendereſſet reſpectu loci, in quo ſolutio faciendæ eſt. Sed contra, num. 12.
- 11 Verius eſt, monetarum æſtimationem intelligendam eſſe ſecundum ſtylum Curia Romanæ.
- 13 Conſilium Oldradi 168. communiter receptum non eſt.
- 14 Pensio in certa nummorum ſpecie reſeruata, in illa ſolui debet. Et quid ſi illa ſpecies non reperitur?
- 15 Ampliatur vt procedat, etiam ſi tempore ſolutionis valor ille extrinſecus auctus, vel diminutus fuiſſet.